

Jerzy Kotkowski

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej „Synod przeciwko rodzinie? Cała prawda o katolickiej ortodoksji”, Poznań, 26–27 maja 2015 roku

Studia Redemptorystowskie nr 13, 541-549

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Kotkowski

**SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ
KONFERENCJI NAUKOWEJ
„SYNOD PRZECIWKO RODZINIE?
CAŁA PRAWDA O KATOLICKIEJ ORTODOKSJI”,
POZNAŃ, 26–27 MAJA 2015 ROKU**

W październiku 2014 roku obradował zwołany przez papieża Franciszka III Nadzwyczajny Synod Biskupów, omawiający kwestie małżeństwa i rodziny, które stanowią ważny obszar zainteresowania i troski Kościoła. Ojcowie synodalni, dostrzegając różne problemy społeczne i eklesjalne dotyczące współczesnych małżeństw i rodzin, starali się opisać aktualny stan rzeczy oraz sformułować postulaty teologiczne i pastoralne jako możliwe drogi rozwiązania licznych trudności. Niektóre propozycje rzymskiego synodu wywołały spore kontrowersje, wzbudzając ożywioną dyskusję i pytania o granice ortodoksji w kwestii podejmowanych tematów.

W nawiązaniu do owego synodu Rada Samorządu Studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zorganizowała w ramach V Dnia Studenta Wydziału Teologicznego ogólnopolską konferencję naukową pod hasłem „Synod przeciwko rodzinie? Cała prawda o katolickiej ortodoksji”, skierowaną do studentów i doktorantów kierunków teologicznych, prawnych i społecznych. Sesja naukowa, objęta patronatem ks. abpa Stanisława Gądeckiego i ks. abpa Wojciecha Polaka, odbywała się w dniach 26–27 maja 2015 roku w siedzibie Wydziału Teologicznego UAM i została podzielona na cztery panele, w których ramach kwestie małżeństwa i rodziny omawiane były z punktu widzenia m.in. teologii, prawa kanonicznego, filozofii, nauk o rodzinie. Opiekę naukową nad kolejnymi częściami konferencji sprawowali pracownicy Wydziału Teologicznego UAM: dr Przemysław Strzyżyński, dr Anna Sikora, ks. prof. UAM dr hab. Paweł Wygalał i dr Elżbieta Kotkowska. Wystąpiło w sumie 24 prelegentów, studentów i doktorantów.

Konferencję naukową otworzył dziekan Wydziału Teologicznego UAM ks. prof. dr hab. Jan Szpet. W ramach krótkiego wstępu wskazywał, że kontrowersje doktrynalne dotyczące synodu z 2014 roku miały jednak pozytywny wpływ na Kościół, ponieważ zaowocowały pogłębioną refleksją teologiczną. Ks. Szpet wyraził nadzieję, że dwudniowa konferencja przyczyni się do oży-

wienia i rozpropagowania ortodoksyjnego nauczania Kościoła o małżeństwie i rodzinie.

Pierwszy panel referatowy otworzył mgr Przemysław Mazurek z Papieckiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, który wygłosił referat pt. *System prewencyjny ks. Bosko i jego aktualność w ewangelizacji rodzin i młodego pokolenia – jubileusz 200-lecia urodzin ks. Bosko*. Autor przedstawił sylwetkę ks. Bosko oraz główne elementy systemu wychowania stworzonego przez tego świętego. Podkreślił, że aktualność systemu prewencyjnego polega na towarzyszącej obecności rodzica, który nieustannie wspiera swoje dziecko w rozwoju. Zwracał ponadto uwagę, że nie osiągnie się tu planowego efektu, jeśli wychowawcy zabraknie miłości. Wychowanie w ocenie P. Mazurka jest przede wszystkim sprawą serca.

Problem jednego z fundamentalnych przymiotów małżeństwa podjął Jerzy Kotkowski z WT UAM. W referacie zatytułowanym *Nierozzerwalność małżeństwa w perspektywie interdyscyplinarnej* stwierdzał, że problem nierozzerwalności małżeństwa można rozpatrywać w różnych ujęciach, m.in. filozoficznym, społecznym, teologicznym, dogmatycznym, prawnym, kanonicznym. Autor skupił się na perspektywie kanonicznej, uwypuklając religijną i kościelną rację przemawiającą za obroną atrybutu nierozzerwalności węzła małżeńskiego. Wspominał przy tym o możliwości rozwiązania małżeństwa naturalnego zawartego przez strony nieochrzczone – na mocy przywileju Pawłowego Kościół może takie małżeństwo rozwiązać, ponieważ nie ma ono elementu sakramentalności, a więc dożgonności, którym cieszy się małżeństwo sakramentalne.

Agata Wachowiak z WT UAM w wystąpieniu zatytułowanym *Katolicka ortodoksja w wersji latynoskiej. Kwestie okołorodzinne w „Evangelii gaudium” i Dokumentie z Aparecidy* analizowała i porównywała obydwa dokumenty, eksponując ich wzajemne podobieństwo i myślową ciągłość. Wskazała miejsca, w których Franciszek odwoływał się w *Evangelii gaudium* do Dokumentu z Aparecidy autorstwa biskupów Ameryki Łacińskiej i Karaibów. W konkluzji swojego referatu Wachowiak konstatowała, że nie można mówić o rzekomej odrębności ortodoksji latynoskiej, ale należy ukazywać jedną ortodoksję katolicką, strzeżoną przez Urząd Nauczycielski Kościoła. Jedność prawowiernej nauki katolickiej wyraża się m.in. w definiowaniu roli i godności sakramentu małżeństwa.

Kolejny referat opatrzony tajemniczym tytułem: *Powinnością rodzaju ludzkiego wobec każdego dziecka jest dawać mu to, co najlepsze*, wygłosiła mgr Ewa Hauke z WT UAM. Główną osią tego przedłożenia była refleksja nad rolą kobiety i macierzyństwa w powstawaniu oraz rozwoju nowego życia.

Każda kobieta, ucząc się swojej kobiecości, osiąga pełnię swojej natury w stanie macierzyństwa, do którego stopniowo się przygotowuje, m.in. poprzez okres ciąży. Według prelegentki, macierzyństwo przejawia się w przekazywaniu dziecku prawdziwych wartości. Godność kobiety uwidacznia się w okazywaniu przez nią miłości, czułości i troski o drugiego człowieka. Autorka, absolwentka pedagogiki, zwróciła także uwagę na zadanie wychowania, które jest elementem misji każdej matki. Całe jej wystąpienie było swoistą apologią zagrożonej współcześnie kobiecości i macierzyństwa.

Ks. mgr Marcin Kałwik z WT UAM swój referat zatytułowany *Katecheza rodzinna małego dziecka* rozpoczął od zdiagnozowania kryzysu współczesnej rodziny, wyliczając pośród jego przyczyn brak odpowiedniej katechezy dzieci. Wielu rodziców nie podejmuje tego zadania, pozostawiając je szkole, parafii lub innym osobom. Zadając pytanie, czy rodzice mogą być zwolnieni od odpowiedzialności za katechezę własnych dzieci, prelegent stwierdził, że misja przekazu wiary jest podstawowym wymiarem rodzicielstwa. Opisując różne modele katechezy rodzinnej, szczególnie wyróżnił wprowadzanie dziecka w świat wiary i życia z Bogiem. Ostatecznie to sami rodzice zapoczątkowują w okresie dzieciństwa tworzenie się Jego właściwego obrazu w sercu i umyśle dziecka.

Pierwszy panel zakończyło wystąpienie Mikołaja Ochli z WT UAM pt. *Antropologiczne i aksjologiczne procesy w rodzinie. Wybrane aspekty filozofii stosowanej*. Prelegent, odwołując się do elementów antropologii pragmatycznej, która jego zdaniem ma zastosowanie w refleksji o rodzinie, przedstawił etyczne elementy życia w małżeństwie i rodzinie, zwłaszcza w kontekście etyki bezpieczeństwa. Wyliczył różne zagrożenia natury moralnej (ideologia gender oraz absolutyzacja sfery *eros*), które godzą w małżeństwo. Mówiąc o aksjologii rodziny, jednoznacznie podkreślił, że istota ludzka ma prawo do założenia rodziny. Wskazał na koniec, że wartości w rodzinie ujawniają się szczególnie w procesie wychowania. To właśnie rodzina wychowuje człowieka do życia według określonej hierarchii wartości.

W czasie dyskusji podsumowującej pierwszy panel referatowy Agata Wachowiak doprecyzowała przesłania Dokumentu z Aparecidy, na który się powoływała. Jerzy Kotkowski, odpowiadając na pytanie o liczbę przypadków użycia przywileju Pawłowego, podał, że są to bardzo rzadkie kazusy. Ks. Kałwik dopowiedział, że również dziecko może katechizować, jednak to działanie powinno mieć swój początek w postawie rodziców. Prelegenci oraz publiczność dyskutowali o potrzebie wychowania do wychowywania, dostrzegając wyraźne braki tej umiejętności u wielu osób. Podkreślono jednak, że pierwszym zadaniem Kościoła nie jest wychowanie, ale ewangelizacja, od której wszystko się zaczyna.

Drugą część konferencji rozpoczęła prelekcja Marty Sienkiewicz z WT UAM na temat: *Wpływ feminizmu na kształtowanie się relacji w rodzinie*. Celem tej wypowiedzi było ukazanie prawdziwego obrazu feminizmu, który współcześnie został mocno zniekształcony przez błędne poglądy. Prelegentka wskazała na trudności w definiowaniu tego zjawiska, ukazując trzy poziomy jego rozwoju. Podkreśliła, że feminizm polega na walce kobiet o prawo do kształcenia się i udziału w życiu publicznym. Dotyczy również możliwości pracy dla kobiet, wyzwolenia w sferze seksualnej oraz prawa do aborcji. Ostatni poziom wiąże się z teorią społeczną, czyli stosunkami między kobietami a mężczyznami jako podmiotami w społeczności. Sienkiewicz uwypukliła także sposoby komunikacji w relacji kobieta–mężczyzna, mówiąc o dwóch strategiach: milczenia i mowy niebezpośredniej. Podjęła również kwestię feminizmu w ocenie Kościoła, dodając na koniec, że nie można mówić o równości między kobietą a mężczyzną, ponieważ mają one różne natury.

Następne wystąpienie miało charakter pogładowy. Mgr Ireneusz Słoma z Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego podjął temat: *Zagłuszone wołanie Tradycji – teologia małżeństwa w świetle książki „Pozostać w prawdzie Chrystusa”*, które streszczało najważniejsze wnioski płynące z tej publikacji. Odwołując się do postulatów kard. Waltera Kaspera oraz synodu biskupów z 2014 roku, autor nakreślił genezę powstania dzieła *Pozostać w prawdzie Chrystusa* (red. R. Dodaro), które jest odpowiedzią na propozycje Kaspera. Dla wielu autorów tej publikacji, m.in. ks. Velasio de Paolisa oraz kard. Gerharda Müllera, poszukiwania Kaspera są niezgodne z doktryną Kościoła. Słoma nie wahał się skonkludować, że linia tzw. miłosierdzia, którą niektórzy starają się podążyć, w konsekwencji niszczy fundamenty małżeństwa chrześcijańskiego oraz będzie w niedalekiej przyszłości prowadzić do degradacji małżeństw w sferze moralnej.

Rozważenia ważnej, choć mało prawdopodobnej sytuacji podjął się mgr Maciej Rogalski z PWT w referacie pt. *Konsekwencje dogmatyczno-kanoniczne dla Biskupa Rzymskiego w przypadku wyrażenia zgody na udzielenie Komunii Świętej osobom rozwiedzionym i żyjącym w ponownym związku*. Omawiając kompetencje papieża wobec instytucji małżeństwa, uwydatnił szeroki zakres jego prerogatyw. W kwestii hipotetycznej zmiany dyscypliny sakramentalnej wobec rozwodników zaznaczył, że może on wprowadzić nowe zasady, ponieważ nie ogranicza go w tej materii prawo Boże. Rogalski wyliczył negatywne skutki pastoralne takiej decyzji: m.in. zatarcie poczucia grzechu, przyjęcie reguł prawa świeckiego, materializację transcendentnego wymiaru małżeństwa. Zadając pytanie o ewentualność popadnięcia papieża w herezję, sugerował, że to dość teoretyczny scenariusz. Dodał też, że ostatecznie żadna władza ziemską nie może sądzić głowy Kościoła katolickiego.

Mgr inż. Małgorzata Heigelmann z WT UAM zaprezentowała referat *Mistyka małżeństwa na podstawie „Homilii XX na List do Efezjan” Jana Chryzostoma*. Jej wystąpienie było zbudowane z licznych cytatów Złotoustego, które w odpowiedni sposób komentowała, odnosząc je do aktualnej sytuacji małżonków. Przeczyła praktyczne rady św. Jana, kierowane przezeń do żon i mężów. Szczególnie zaakcentowała kwestię posłuszeństwa, jakie powinni sobie okazywać małżonkowie. Posłuszeństwo w relacji małżeńskiej wynika z troski, przyjaźni i wzajemnego miłosierdzia. Według Heigelmann, dla Jana Chryzostoma sednem małżeństwa jest związek duchowy i zrodzenie duchowe, które dokonuje się między kobietą a mężczyzną, a także tworzenie domowego Kościoła.

„*Szczęśliwa wina*”, czyli *słów kilka o pozytywnych skutkach kontrowersyjnych głosów w czasie Synodu Biskupów w październiku 2014 r.* to tytuł wystąpienia mgr Zofii Kaczmarek z PWT. Doktorantka stwierdziła, że omawiany synod wywołał wiele negatywnych reakcji, także w niej samej, dlatego podjęła się ukazania i przeanalizowania pozytywnych skutków społecznych i pastoralnych, jakie wyniknęły z pracy biskupów. Zwróciła szczególną uwagę na konsolidację Kościoła w obliczu zagrożenia pozycji rodziny i małżeństwa ze strony laickiej mentalności. Skupiła się także na bardziej precyzyjnym formułowaniu wniosków i osadzaniu ich w nurcie Tradycji katolickiej jako pozytywnym rezultacie synodalnego zgromadzenia.

Pierwszy dzień konferencji zakończył referat mgra Alana Kardyki z WT UAM, który przedstawił temat: *Antyrodzinne media, czyli dziecko w pułapce współczesnej propagandy czwartej władzy*. Młody doktorant zaprezentował wyniki własnych badań, ukazując różne formy manipulacji medialnej, które ulegają wszyscy – dorośli i dzieci. Odwołując się do sondaży przed wyborami prezydenckimi w Polsce w 2015 roku, uwypuklił skalę kłamstwa, którym „czwarta władza” posługuje się w celu osiągnięcia określonych korzyści. Kardyka ocenił, że wiele mediów w Polsce jest zależnych od intencji wydawcy, aktualnej koniunktury politycznej czy też kapitału. Jego referat pokazał, że dziecko, które ma nieograniczony dostęp do mediów, obywa się z niewłaściwymi postawami i wartościami, niezgodnymi z duchem Ewangelii.

Na zakończenie drugiego panelu odbyła się krótka dyskusja. Rogalskiego pytano o moralny wymiar wprowadzenia przez papieża komunii dla rozwodników. Z kolei Słomę poproszono o komentarz do omówionej przez niego książki.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła Msza św. sprawowana przez ks. bpa Damiana Bryła z Poznania oraz wykład okolicznościowy ks. dra Mirosława Nowosielskiego, psychologa z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na temat *Dojrzałości do małżeństwa*. Ks. Nowosielski mówił, że rozpad wielu małżeństw spowodowany jest głęboką niedojrzałością emocjonalną

oraz woliwną. Człowiek niedojrzały nie potrafi być wytrwały, wierny i odpowiedzialny za swoje wybory. Postulował, by Kościół zwrócił większą uwagę na wychowanie młodych przez rodzinę czy wspólnotę, tak aby formować w nich dojrzałą i spójną osobowość.

Na istnienie związku między środowiskiem rodzinnym a jakością wiary, którą człowiek wyznaje, zwrócił uwagę następny prelegent. Ks. mgr Łukasz Zdunkiewicz z WT KUL w wystąpieniu pt. *Benedykt XVI ma rację..., czyli rodzina chrześcijańska miejscem wiary i wychowania* analizował nauczanie papieża seniora, który stwierdził, że rodzina jest niezastąpiona w funkcji przekazu wiary młodemu człowiekowi. Przytaczając wybrane wypowiedzi Benedykta XVI, autor udowodnił, że to w rodzinie rozwija się tak wiara, jak i sam człowiek, poddany procesowi wychowania do życia i do wiary. Ks. Zdunkiewicz mówił o teologicznych i pastoralnych racjach krzewienia wiary i chrześcijańskich postaw.

Ważny problem w kontekście dyskusji synodalnej podjęła mgr Magdalena Tafelska, prezentując referat: *Jak zbudować dom na skale? Sakramentalność i nierozzerwalność fundamentem głoszenia prawdy o małżeństwie*. Autorka, wpisując się w teologiczną tradycję, upatrywała korzeni instytucji małżeństwa w Biblii. Na przykładzie obydwu Testamentów ukazała sakramentalność i nierozzerwalność wspólnoty małżeńskiej. Opisując cele małżeństwa (m.in. dążenie do wspólnoty, zrodzenie potomstwa), mocno zaakcentowała inny cel, który wymienia *Familiaris consortio*: udział w rozwoju społeczeństw oraz w życiu i misji Kościoła. We wnioskach końcowych podkreśliła, że zasadniczą łaską sakramentu małżeństwa jest sam współmałżonek oraz że od sakramentalności i nierozzerwalności małżeństwa zależy jakość życia rodzinnego i społecznego.

Kolejny referat, zatytułowany *Synod o rodzinie. Rodzina – pragnienia Kościoła a rzeczywistość*, wygłosił ks. dr Paweł Maciąg z WT KUL. Wskazywał na trudności w codziennym i egzystencjalnym definiowaniu małżeństwa i rodziny. Problemy z określeniem ich sensu i istoty mają według niego zwłaszcza ludzie młodzi, którzy przede wszystkim wezwani są do wstąpienia w związek małżeński i założenia rodziny. Ks. Maciąg zauważał, że współcześnie wiele osób zatracza poczucie sakramentalnego wymiaru małżeństwa, co wpływa na poziom relacji między małżonkami. Zwracając się do studentów i doktorantów teologii, uwydatnił zadanie teologa, jakim jest umiejętne pobudzanie świadomości przyszłych nupturientów i obecnych małżonków, że szczęśliwe życie małżeńskie oraz rodzinne jest właściwą drogą dla człowieka.

W obliczu rosnącej liczby rozpadających się małżeństw sakramentalnych niektórzy postulują zmianę dyscypliny kościelnej, która miałaby się odznaczać większym „miłosierdziem i prostotą”. W kontekście takich propozy-

cji diakon mgr Karol Świergosz z WT UAM podjął temat: *Pewność moralna jako filar obrony prawdy o małżeństwie w kanonicznym procesie małżeńskim*. Przedstawił historię pojęcia „pewności moralnej”, którą wprowadzono w 1880 roku. Nie występuje ono w prawie świeckim (tylko jego elementy), a jest cechą prawa kościelnego. Pewność moralna polega na wykluczeniu uzasadnionych wątpliwości. Prelegent zauważał, że jej uzyskanie jest najwyższym osiągnięciem działania trybunałów kościelnych. Postulował konieczność dokładnego oceniania materiału dowodowego w celu uniknięcia błędów i zaniedbań w kościelnym sądownictwie oraz właściwego kształcenia przyszłych sędziów. Dojście do prawdy moralnej ma prowadzić do ochrony godności osób oraz zabezpieczyć ich zbawienie. Dotyczy to również procesów małżeńskich.

Przedostatni referat w trzeciej części konferencji wygłosił Jakub Bogacki z WT UAM, już w tytule swojego przemówienia stawiając następującą tezę: *Europa Zachodnia jako miejsce dewastacji sakramentu małżeństwa*. Student z Kalisza, zauważając wyraźną degradację wartości małżeństwa w krajach Europy Zachodniej, diagnozował, że przyczyniły się do tego konkretne wydarzenia historyczne, m.in. reformacja i błędne poglądy Marcina Lutra dotyczące sakramentologii, a także rewolucja francuska ze swoją źle rozumianą antropologią. Odniósł się także do postrzegania wartości małżeństwa w Polsce, przypominając życiowe perypetie Józefa Piłsudskiego. Prelegent alarmował, że Europejczycy odebrali małżeństwu wymiar sakramentalny, nadprzyrodzony. Zaapelował, aby kapłani i świeccy podjęli zadanie oczyszczenia mentalności mieszkańców Starego Kontynentu z błędnych przekonań w kwestii małżeństwa.

Na zakończenie trzeciego panelu głos zabrał mgr Piotr Alexandrowicz z Wydziału Prawa i Administracji UAM z wystąpieniem *O aktualności konstytucji apostołskiej Benedykta XIV „Dei miseratione”*. Omówił on źródła urzędu obrońcy węzła małżeńskiego, którego korzeni można szukać w średniowieczu. Wyjaśnił także kontekst powstania dokumentu Benedykta XIV, w czym Polska miała niechlubny udział. W I Rzeczypospolitej dochodziło do licznych nadużyć w procesach małżeńskich; sądzono, że małżeństwo nie jest nierozzerwalne. Dokument papieski mówi o braku wiedzy sędziów, o kierowaniu się złą wolą w procesie o nieważność małżeństwa. Alexandrowicz przekonywał, że warto się odwoływać do konstytucji sprzed 250 lat, ponieważ jej regulacje zdały egzamin, prowadząc do eliminowania nadużyć, lepszego kształcenia prawników. Urząd obrońcy jest dla świata znakiem ochrony wartości przez Kościół.

W dyskusji podsumowującej dopytywano Karola Świergosza o statystyki w osiąganiu przez sędziów kościelnych pewności moralnej. Natomiast Piotr Alexandrowicz został zapytany o możliwe konsekwencje ewentualnej likwidacji instytucji obrońcy węzła małżeńskiego. Prelegenci zgodnie podkreślali

konieczność dalszej refleksji nad zmianami w mentalności współczesnych ludzi, stanowiącymi wyzwanie dla duszpasterstwa Kościoła.

Ostatnią część dwudniowej konferencji rozpoczął wykład mgr Marii Słocińskiej z WT KUL, w którym autorka analizowała *Sakrament małżeństwa w relacji do wiary w świetle dokumentu Międzynarodowej Komisji Teologicznej „Doktryna katolicka o sakramencie małżeństwa”*. Doktorantka z Lublina omówiła kilka wybranych aspektów sakramentu małżeństwa, m.in. problem działania *ex opere operato*. Podkreśliła, że to Kościół jest świadkiem zawartego małżeństwa i jego gwarantem na płaszczyźnie wiary. Odniosła się również do biblijnego sensu małżeństwa, szczególnie widocznego w Nowym Testamencie. Wskazała przy tym na swoiście uczestniczący charakter relacji małżeńskiej w więzi, jaka istnieje między Chrystusem a Kościołem.

Diakon Łukasz Łukasik z WT UAM podjął się upowszechnienia nauczania ks. Mariana Piątkowskiego. W referacie pt. *W maryjnej szkole pomagania rodzinie. Myśl Mariana Piątkowskiego odczytana na nowo* naszkicował rys biograficzny poznańskiego egzorcysty, zmarłego w 2012 roku. Przybliżył najnowsze statystyki GUS-u dotyczące rozwodów w Polsce, wyliczając, że najwięcej związków rozpada się z powodu „niezgodności charakteru”. Ponadto analizował mariologię ks. Piątkowskiego, podkreślając, że wzorem budowania relacji w rodzinie była dla niego Maryja. Łukasik, przytaczając myśli Piątkowskiego, zaznaczał, że Maryja pomaga rodzinie trwać w jedności, tworząc „domowy Kościół”. Przekonywał, że szczęścia w rodzinie nie można posiadać, ale trzeba je stale zdobywać.

Przypomnienia podstawowej nauki ostatniego soboru podjęła się Kinga Dudziak z WT UAM referatem pt. *Rodzina – pierwsza i żywotna komórka społeczeństwa. Elementy teologii małżeństwa w świetle Soboru Watykańskiego II*. Zaakcentowała ona, że w małżeństwie bierze początek szczęśliwa rodzina. Wylizowała kryteria pozwalające ocenić wartość małżeństwa: m.in. świętość, otwartość na życie, miłość, płodność. Studentka przypomniała również ważniejsze dokumenty Kościoła, które podejmują temat małżeństwa i rodziny. Kończąc wystąpienie, zwróciła uwagę słuchaczy na fakt, że do osiągnięcia szczęścia w rodzinie konieczne są dobrowolna zgoda i autentyczne zaangażowanie małżonków.

Mgr Katarzyna Mich z WT UAM podjęła się omówienia tematu: *Rola Synodu Biskupów we współczesnym Kościele*. Wspomniała o regulacjach Kodeksu prawa kanonicznego oraz ustaw szczegółowych, które mówią o zadaniach i kompetencjach tego typu zgromadzeń. Ponadto przedstawiła historię instytucji synodu biskupów w dziejach Kościoła, bardzo mocno podkreślając jej doradczy charakter. Komentując medialne spekulacje dotyczące zmiany na-

uczania Kościoła przez synod, zauważała, że takie zgromadzenie hierarchów zwykle nie posiada władzy ustawodawczej, jednak papież może ją mu nadać. Mich wyraziła także swoją dezaprobatę dla hasła konferencji, nazywając je „kontrowersyjnym”.

W kolejnym wystąpieniu, mgra Marcina Walczaka, noszącym tytuł *„Kto nie ma w nienawiści swego ojca i matki, żony i dzieci, nie może być uczniem”* (por. Łk 14, 26). *Relatywna wartość rodziny w teologii chrześcijańskiej*, ukazane zostało nieco inne ujęcie tematu małżeństwa w świetle katolickiej teologii. Walczak, stwierdzając, że rodzina nie ma w chrześcijaństwie nadrzędnej pozycji, mówił o zagrożeniu z powodu absolutyzowania jej wartości. Według niego, najważniejsze w chrześcijaństwie jest bycie uczniem, a dopiero później mężem i ojcem. Mówiąc o relatywnej wartości małżeństwa, podał przykład Jezusa żyjącego w celibacie. Wyraził obawę, że w Kościele lansuje się wyższość dziewictwa nad małżeństwem. Prelegent zakończył swój referat stwierdzeniem, że to Bóg jest źródłem relacji małżeńskiej i rodzinnej.

Ostatni referat w czasie konferencji przedstawił Hubert Pilarczyk. Tytuł *Małżeństwo i rodzina w świetle nauczania Jana Pawła II. Wybrane zagadnienia z katolickiej nauki o małżeństwie i rodzinie* znalazł wyraz w treściach, które autor rozwinął, mówiąc o rodzinie jako mini-Kościele, oraz celu rodziny i małżeństwa, jakim jest oddanie chwały Bogu. Pilarczyk, opisując sytuację Kościoła jako wspólnoty, zauważył, że podobne mechanizmy eklezjalne zachodzą w rodzinach. Komentując nauczanie św. Jana Pawła II, akcentował, że rodzina pozwala na realizację społecznej natury człowieka.

W trakcie ożywionej dyskusji padło wiele ważnych pytań. Niemałe wzburzenie wywołało wystąpienie Marcina Walczaka, którego założenia i wnioski kilka osób podważało. Chodziło zwłaszcza o błędną interpretację dogmatów. Krytyczne uwagi zostały również wygłoszone pod adresem przedłożenia Katarzyny Mich, która je odpierała. Dk. Łukasik w odpowiedzi na pytanie zadane przez słuchacza jego wykładu doprecyzował obraz Maryi jako pomocnicy życia rodzinnego, który rozwijał ks. Piątkowski.

Konferencję zamknął przewodniczący Rady Samorządu Studentów WT UAM Mikołaj Ochła, życząc wszystkim prelegentom oraz słuchaczom dalszych sukcesów naukowych. Stwierdził na koniec, że prawdopodobnie w przyszłości chrześcijanie będą musieli sobie wielokrotnie zadawać pytania o sens sakramentu małżeństwa i rodziny, aby dać światu świadectwo ich ewangelicznej wartości.